Muistio

Sonja Landes (VNK)

18.12.2023

EU/361/2023
EU/361/2023-VNK-34

Eurooppa-neuvosto 14.-15. joulukuuta 2023

Joulukuun Eurooppa-neuvosto keskusteli etenkin Ukrainan tilanteesta, Lähi-Idästä, laajentumisesta, monivuotisen rahoituskehyksen 2021-2027 välitarkistuksesta, turvallisuudesta ja puolustuksesta sekä muuttoliikkeestä ja hybridihyökkäyksistä, antisemitismistä ja rasismista, EU:n ja Turkin välisistä suhteista sekä strategisesta ohjelmasta.

EU-johtajat toistivat tuomitsevansa jyrkästi Venäjän sodan ja pysyvänsä horjumatta solidaarisina Ukrainaa ja sen kansaa kohtaan. Vahvaa tukea Ukrainalle jatketaan niin kauan kuin se on tarpeen. Luotettava ja ennakoitavissa oleva tuki on ratkaisevan tärkeää, ja sitä annetaan sotilaallisiin ja puolustustarpeisiin muun muassa Euroopan rauhanrahaston avulla, jonka uudistustyötä EU-johtajat kehottivat tehostamaan.

EU-johtajat päättivät avata liittymisneuvottelut Ukrainan ja Moldovan kanssa. Johtajat myönsivät myös Georgialle ehdokasmaan aseman edellyttäen, että komission suosituksessa esitetyt asiaankuuluvat toimet toteutetaan. EU-johtajat toistivat olevansa täysin ja yksiselitteisesti sitoutuneet Länsi-Balkanin kumppaneiden mahdollisuuteen tavoitella EU:n jäsenyyttä ja kehottivat nopeuttamaan niiden liittymisprosessia. Eurooppa-neuvosto avaa jäsenyysneuvottelut Bosnia ja Hertsegovinan kanssa, kun jäsenyyskriteerit täyttyvät riittävän suurelta osin. Johtajat ovat myös valmiita saattamaan päätökseen Pohjois-Makedonian kanssa käytävien liittymisneuvottelujen aloitusvaiheen heti, kun tämä on saattanut päätökseen perustuslain muutokset.

26 EU-maata sopivat monivuotisen rahoituskehyksen 2021–2027 välitarkistuksen sisällöstä. Tarkistuksen keskeinen osa on 50 miljardin euron tukiväline Ukrainalle. Välitarkistuksen muodolliseen hyväksymiseen Eurooppa-neuvostossa palataan alustavan tiedon mukaan 1. helmikuuta 2024.

EU-johtajat korostivat tarvetta vahvistaa Euroopan turvallisuutta ja puolustusta ja tuomitsivat jyrkästi kaikki hybridihyökkäykset mukaan lukien maahanmuuttajia välineellistävät hybridihyökkäykset.

Eurooppa-neuvosto toisti tuomitsevansa jyrkästi Venäjän hyökkäyssodan ja tukevansa vankkumatta Ukrainan itsenäisyyttä, suvereniteettia ja alueellista koskemattomuutta. Euroopan unioni on vakaasti sitoutunut jatkamaan vahvaa poliittista, rahoituksellista, taloudellista, humanitaarista, sotilaallista ja diplomatian avulla annettavaa tukeaan Ukrainalle ja sen kansalle niin kauan kuin se on tarpeen. Eurooppa-neuvosto piti erityisen tärkeänä oikea-aikaista, ennakoitavissa olevaa ja kestävää sotilaallista tukea Ukrainalle. Eurooppa-neuvosto pyysi neuvostoa tehostamaan Euroopan rauhanrahaston uudistustyötä ja lisäämään jälleen sen rahoitusta ulkoasiainedustajan ehdotuksen pohjalta. Euroopan unioni ja sen jäsenvaltiot ovat edelleen sitoutuneet osallistumaan pitkällä aikavälillä yhdessä kumppanien kanssa Ukrainaa koskeviin turvallisuussitoumuksiin
Koska Venäjä kohdistaa jatkuvasti hyökkäyksiä Ukrainan siviili- ja kriittiseen infrastruktuuriin, Euroopan unioni ja sen jäsenvaltiot aikovat tehostaa humanitaarista ja pelastuspalveluapua Ukrainalle sekä apua Ukrainan energia-alan häiriönsietokyvyn varmistamiseksi läpi talven. Eurooppa-neuvosto toisti kehotuksensa edetä merkittävistä Venäjän pysäytetyistä varoista muodostuvien ylimääräisten tuottoja ohjaamiseksi Ukrainan tuelle.
Venäjä ja sen johto on saatettava täysin vastuuseen sen Ukrainaa vastaan käymästä hyökkäyssodasta ja muista kansainvälisen oikeuden nojalla kaikkein vakavimmista rikoksista sekä sotansa aiheuttamista valtavista vahingoista.
Eurooppa-neuvosto kehotti jälleen painokkaasti Venäjää ja Valko-Venäjää varmistamaan välittömästi kaikkien laittomasti karkotettujen ja siirrettyjen ukrainalaisten lasten ja muiden siviilien turvallisen paluun Ukrainaan.
Euroopan unioni pyrkii päättäväisesti heikentämään edelleen Venäjän kykyä käydä hyökkäyssotaa muun muassa vahvistamalla asettamiaan pakotteita entisestään ja estämällä niiden kiertämistä. Eurooppa-neuvosto pani tyytyväisenä merkille 12. pakotepaketin hyväksymisen.

Eurooppa-neuvosto kävi perusteellisen ja strategisen keskustelun Lähi-Idästä.

Eurooppa-neuvosto korosti laajentumisen olevan geostrateginen investointi rauhaan, turvallisuuteen, vakauteen ja vaurauteen. Laajentuminen auttaa parantamaan Euroopan kansalaisten taloudellisia ja sosiaalisia oloja sekä vähentämään maiden välisiä eroja. Laajentumisen on myös edistettävä unionin perustana olevia arvoja ja jäseniksi pyrkivien maiden on tehostettava uudistustoimiaan erityisesti oikeusvaltion alalla. Samanaikaisesti unionin on toteutettava tarvittavat sisäiset toimet ja uudistukset.
Eurooppa-neuvosto päätti avata liittymisneuvottelut Ukrainan ja Moldovan tasavallan kanssa. Eurooppa-neuvosto päätti myöntää Georgialle ehdokasmaan aseman edellyttäen, että komission suosituksessa esitetyt asiankuuluvat toimet toteutetaan. Eurooppa-neuvosto avasi jäsenyysneuvottelut Bosnia ja Hertsegovinan kanssa, kun jäsenyyskriteerit täyttyvät riittävän suurelta osin. Euroopan unioni on valmis saattamaan päätökseen Pohjois-Makedonian kanssa käytävien liittymisneuvottelujen aloitusvaiheen heti, kun tämä on täyttänyt sitoumuksensa saattaa päätökseen perustuslain muutokset. Eurooppa-neuvosto toisti olevansa täysin ja yksiselitteisesti sitoutunut Länsi-Balkanin kumppaneiden mahdollisuuteen tavoitella EU:n jäsenyyttä ja kehotti nopeuttamaan niiden liittymisprosessia.
Eurooppa-neuvosto toisti sitoumuksensa edistää Länsi-Balkanin ja Euroopan

unionin asteittaista yhdentymistä laajentumisprosessin aikana. Eurooppa-neuvosto pani myös merkille Länsi-Balkanin uudesta kasvusuunnitelmasta annetun komission tiedonannon.
Eurooppa-neuvosto aikoo käsitellä sisäisiä uudistuksia tulevissa kokouksissaan. Union laajentuessa on välttämätöntä, että unionin politiikat täyttävät tulevaisuuden vaatimukset ja että niitä rahoitetaan kestävällä tavalla unionin perustana olevien arvojen pohjalta.

Eurooppa-neuvosto tavoitteli sopua EU:n monivuotisen rahoituksen 2021–2027 välitarkistuksesta, jonka sisältöä tuki lopulta 26 valtioiden ja hallitusten johtajaa. Välitarkistuksen kokonaismäärä on 64,6 miljardia euroa, mikä on huomattavasti komission esittämää noin 100 miljardin euron määrää alhaisempi. Lisäksi välitarkistuksessa uudelleenkohdennetaan nykyistä EU-rahoitusta yhteensä 10,6 miljardia euroa. Tarkistuksen keskeisin osa on Ukrainan 50 miljardin euron tukiväline, josta 17 miljardia euroa on avustusmuotoista rahoitustukea ja 33 miljardia lainamuotoista rahoitustukea. Elpymisvälineen korkokulut rahoitetaan ensisijaisesti hyödyntäen nykyisiä EU-varoja EU:n vuosittaisin budjettiprosessiin yhteydessä ja vasta viime sijassa kuluvalle kehyskaudelle rajatun erityisvälineen kautta. 26 maan kesken saavutettu sisällöllinen sopu sisältää lisärahoituksen kohdentamista muuttoliikkeen sisäiseen hallintaan 2 miljardia euroa ja ulkoiseen hallintaan 7,6 miljardia euroa. Tarkistuksessa kohdennetaan myös 1,5 miljardia euroa STEP-kehysvälineeseen komission esittämän 10 miljardin euron sijaan ja erityisvälineisiin yhteensä 3,5 miljardia euroa. Kun otetaan huomioon sovitut uudelleenkohdennukset sekä Ukrainan tukivälineen lainamuotoinen tuki, on jäsenmailta tarvittavan lisärahoituksen määrä 21 miljardia euroa. Välitarkistuksen muodolliseen hyväksymiseen palataan Eurooppa-neuvostossa alustavan tiedon mukaan 1. helmikuuta 2024.

Eurooppa-neuvosto halusi unionin ottavan lisää vastuuta omasta turvallisuudesta ja puolustuksesta ja painotti lisätyön olevan tarpeen, jotta voidaan saavuttaa unionin tavoitteet parantaa puolustusvalmiutta ja kasvattaa puolustusmenoja. Tarpeen on myös kehittää edelleen puolustusalan markkinoita, pysyvää strategista yhteistyötä sekä vauhdittaa aiemmin sovittuja toimenpiteitä. Eurooppa-neuvosto kehotti ulkoasiainedustajaa ja komissiota esittämään pikaisesti Euroopan puolustusteollisuusstrategian, johon sisältyy Euroopan puolustusalan investointiohjelma. Eurooppa-neuvosto kehotti Euroopan investointipankkiryhmää ottamaan roolia Euroopan turvallisuuden ja puolustuksen tukemisessa sekä jatkamaan uuden YTPP-siviilialan sopimuksen lujittamista.
Vahvempi ja toimintakykyisempi Euroopan unioni turvallisuuden ja puolustuksen alalla lisää globaalia ja transatlanttista turvallisuuta ja täydentää Natoa.
Eurooppa-neuvosto kävi strategisen keskustelun muuttoliikkeestä. Euroopan unioni noudattaa edelleen muuttoliikkeeseen kattavaa lähestymistapaa.

Eurooppa-neuvosto tuomitsi jyrkästi kaikki hybridihyökkäykset, myös maahanmuuttajien välineellistämisen. EU valvoo jatkossakin tehokkaasti ulkorajaansa ja torjuu päättäväisesti Venäjän ja Valko-Venäjän sen ulkorajoille kohdistamat hybridihyökkäykset.

Eurooppa-neuvosto ilmaisi tyytyväisyytensä YK:n ilmastokokouksen (COP28) onnistuneeseen päätöksen saattamiseen ja sopimukseen nopeuttaa päästövähennyksiä nettonollatavoitteen saavuttamiseksi vuoteen 2050 mennessä, sopimukseen vähentää maailmanlaajuisia päästöjä sekä kaikkien osapuolten sopimukseen siirtyä pois fossiilisista polttoaineista energiajärjestelmissä.

Eurooppa-neuvosto pani merkille tilanneselvityksen EU:n ja Turkin suhteista.

Eurooppa-neuvosto ilmaisi olevansa erittäin huolestunut viimeaikaisista hälyttävistä tapahtumista antisemitismin, rasismin ja muukalaisvihan osalta ja toisti tuomitsevansa mitä jyrkimmin kaikenlaisen antisemitismin ja vihan, suvaitsemattomuuden, rasismin ja muukalaisvihan, myös muslimivihan.

Eurooppa-neuvosto jatkaa työtään strategisen ohjelman parissa ja aikoo hyväksyä sen viimeistään kesällä 2024.

Liitteet

Jakelu

Tiedoksi